

ЗАВРЪШАНЕТО НА ИВАН НЕШЕВ

Няколко месеца преди да ни напусне Иван Нешев ме покани да видя „Летящият Пегас“, който правеше за шосето край Благоевград. Не знам доколко му беше нужно някое чуждо мнение, но имах чувството, че авторът съзнаваше, че е направил нещо по-различно – не само за себе си, но и за българската скулптура. В съвременната девалвация и на естетически, и на организационни критерии е трудно да си представим реализацията на подобно произведение! А преди него Иван Нешев вече беше създал и „Ден Първи“, и „Захари Стоянов“, и „Кольо Фичето“, и изключителната група в Преслав „Симеон и Книжовниците“, и разбира се цяла серия камерни пластички и портрети – някои в материал, други в гипс. Нешев постигна нещо изключително важно, както за себе си като творец, така също и за нашата пластика – монументалност не изобщо, а синтез и развитие на нейните принципи на основата на българската традиция – от гърворезбата и каменната пластика, от това, което са съхранили нашите земи като духовно наследство, до архитектурата, шевицата и пластичния орнамент. Иван Нешев вижда формата в нейното движение и развитие в пространството – разбира пространството в неговия „позитивен“ и негативен строеж, но при всички случаи – от класическата завършеност на ранните работи – „Момчето с лента“ и „Лесовъдката“ до апокалиптичното въздействие на условно наречената серия „Човек и природа“ – лъха добротата и чистотата, романтичната поетика и човешката простота. Монументално, синтетично и внушително изкуство, постигнато в органично единство между идея, форма и духовна цялост. Нещо, което са успели да постигнат само малцина от големите ни монументалисти. Един могъщ монументализъм извън традиционната инерция, но запазвайки монументалността и простотата на принципа, съхранява усета си за човешки характерното, изпълва формата с много вътрешна енергия и духовен заряд и не на последно място – с последните си произведения отваря емоционално съдържателни посоки на границата между „отсам“ и „отвъд“ човека и природата. Случайно или не, но през последните години, преди да ни напусне, идеята за полета беше обсебила скулптора. Произведения като „Майстор Манол“, „Икар“, „Летящата колесница“ и серията хора-птици като някакво предчувствие за полет и нови пространства... – Иван Нешев – изпълни с духовната безбрежност на пластическата форма с много простота, човечност и сила. Докато творецът е тук между земните привидности и страсти, той е един от нас. Дистанцията от времето, през което ни напусна, до днес – вече го поставя в друга съизмеримост – извън ежедневните мерки. Това, което навремето при Иван Нешев беше само изключителна скулптура, днес е част от големия път и опит на движението на българската пластическа култура. В определен смисъл днес преоткриваме истинския Иван Нешев – този, за когото и изкуството, и времето са работили и превърнали в трайна истина на духа.

Светлин Русев

април 2017